

MEB 2023 Eğitim Vizyonu Belgesinin Rehberlik Alanı Bağlamında İncelenmesi

Soner DOĞAN
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
snr312@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-2013-3348

Şeyda ÖZKAN
Milli Eğitim Bakanlığı
seydasahn88@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0002-6931-9680

Araştırma Makalesi	DOI: 10.31592/aeusb.978986
Geliş Tarihi: 05.08.2021	Revize Tarihi: 24.01.2022
	Kabul Tarihi: 09.03.2022

Atf Bilgisi

Doğan, S. ve Özkan, Ş. (2022). MEB 2023 Eğitim vizyonu belgesinin rehberlik alanı bağlamında incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 33-51.

ÖZ

Bu çalışma, rehber öğretmenlerinin 2023 Eğitim Vizyonu belgesinin psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) alanındaki beklentilerine ne kadar cevap verdiğini incelemeyi amaçlamaktadır. 2023 Eğitim Vizyonu belgesinin psikolojik danışma ve rehberlik alanındaki hedeflerini işletecek olan rehberlik alanı mensuplarının görüşleri ve vizyona yaklaşımları uygulamaların verimliliğini doğrudan etkileyerek, vizyonun başarıya ulaşma derecesini belirleyecektir. Çalışma nitel bir araştırma olup olgubilim (fenomenoloji) deseniyle yapılandırılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Sivas il merkezinde görev yapan 8 rehber öğretmen oluşturmaktadır. Veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen ve açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla yüz yüze görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre, 2023 Eğitim Vizyonu'nun daha önce yapılan girişimlerle karşılaştırıldığında rehberlik alanı ile ilgili içerik olarak daha kapsayıcı olduğu, kritik konulara ilişkin yeni yaklaşımların geliştirildiği ve alanda yaratılmak istenen değişimi oluşturması açısından motive edici olduğu görülmektedir. Ancak henüz uygulama aşamasında olmayan hedeflerin pratiğinde neler olduğunun bilinmemesinin katılımcılarda kararsızlık oluşturduğu söylenebilir.

Anahtar kelimeler: 2023 Eğitim Vizyonu, rehber öğretmen, psikolojik danışma ve rehberlik, olgubilim, içerik analizi.

Investigation of MEB 2023 Education Vision Document in the Context of Guidance Field

ABSTRACT

The aim of this study was to investigate how much Turkey's Education Vision 2023 document has responded to the expectations of school counselors in the field of psychological counseling and guidance (PCG). Views and attitudes of school counselors on the vision who will work towards objectives stated in Education Vision 2023 document in the field of psychological counseling and guidance will have a direct impact on the efficiency of practices and determine the success rate of this vision. The study was a qualitative study which has a phenomenological design. The study group was comprised of 8 school counselors working in the city center of Sivas province. Data were collected via semi-structured interview forms, developed by researchers, and comprised of open-ended questions, with face-to-face interviews. The content analysis method was used for data analysis. According to results, it has been observed that Education Vision 2023 is more inclusive regarding content on guidance compared to previous initiatives, that it provides new approaches to critical issues, and that it proves to be motivated in terms of providing the desired change in the field. However, not knowing the practice of objectives, which are not in the implementation phase, caused uncertainty in participants.

Keywords: Education Vision 2023, school counselor, psychological counseling and guidance, phenomenology, content analysis.

Giriş

Türk eğitim sistemi içerisinde barındırdığı tüm yapısal özellikler ile birlikte bir bütün oluşturmaktadır. Gerek merkez teşkilatı gerekse il ve ilçelerde ortaya çıkan yerel yapılanmalar ve en önemlisi eğitim ve öğretimin kalbi niteliğinde olan okulların temel amacı öğrencileri akademik, psikolojik, sosyal, kültürel ve toplumsal olarak geliştirmek ve hayata hazırlamaktır. Ülkemizde yapılan

sınavlar okul paydaşlarını daha çok akademik başarıya yönlendiriyor olsa da öğrencilerin gelişiminin bir bütün olarak ele alınması gerektiği eğitim camiası tarafından sıklıkla ifade edilmektedir. Bu bağlamda öğrencinin öğrenmesini sağlayan bir okul kültürü ve ikimi oluşturulmasında ve öğrencinin öğrenmesini engelleyen sorunların ve engellerin ortadan kaldırılmasında psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) hizmetlerinin önemli bir faktör olduğu söylenebilir. Işık ve Bahat'ın (2021) araştırmalarında özellikle son dönemde ortaya çıkan Covid-19 salgını ile birlikte öğrencilerin eğitime erişim konusunda sorunlar yaşadığını ifade etmesi PDR hizmetlerinin önemini bir kat daha arttırmıştır. Bu bağlamda Nas (2019, s. 292) “rehberlik servisinin okuldaki öğretim ve yönetim hizmetlerinin en iyi şekilde yürütülmesi için gerekli bir bileşen” olduğunu belirtirken Ültanır (2005) çağdaş eğitim sisteminde rehberlik hizmetlerine duyulan ihtiyacın kaçınılmaz bir duruma geldiğini vurgulamıştır. Bu bağlamda Poyraz (2006, s.187):

“Rehberlik hizmetleri dünyadaki gelişmelerden de esinlenerek 1950'li yıllarda Türk eğitim sisteminde yerini almaya başlamış, devamında eğitim şuralarında ve kalkınma planlarında rehberliğin önemi ve gereğine vurgular yapılmıştır. 1970'li yıllarda okullarda rehberlik servisleri kurulmuş, 1980'li yıllarda üniversiteler alana uzman yetiştirmeye başlamış, 1990'lı yıllarda alan uzmanları örgütlenerek alanın sorunlarını tartışmaya başlamıştır. Bu örneklerden de görüldüğü gibi geçen 50 yıllık süreç içerisinde oldukça önemli gelişmeler kat edilmiştir.”

Rehberlik kavramı, 2000'li yıllardan itibaren daha kapsayıcı bir şekle dönüşerek gelişimsel rehberlik programları düzeyine ulaşmıştır (Karaküçük, 2010). Daha önceki yıllarda ise rehberlik kavramı kullanılmamasına rağmen öğrenci yeteneklerinin gelişimini sağlama bağlamında ifadeler yer verilmiştir (Özguven, 2016). Öğrenme eyleminin önündeki kısıtlamaları kaldırmak ve öğrencileri tanıma sürecini sağlamak rehberlik hizmetleri ile mümkün olmaktadır (Özoğlu, 1977). Rehberlik hizmetleri bireyin eğitim ve öğretimden en üst düzeyde faydalanmasını ve hayata hazırlanmasını sağlamaktadır (Ağır, 2017). Çağdaş eğitim anlayışında sadece bugünün değil yarının sorunlarını da çözmeye dönük adımlar atmak gerekir. Bu nedenle eğitim süreci rehberlik hizmetleri ile birlikte bir bütün olarak ele alınmalıdır (Kutlu, 2002). Bu bağlamda rehberlik hizmetleri profesyonel bir alan olarak kabul edilmeli ve bir uzmanlık alanı olarak kabul edilerek, uzman kişiler tarafından verilmelidir (Hatunoğlu ve Hatunoğlu, 2006). Okullarda bir ekip işine dönüşen rehberlik hizmetleri (Karataş ve Polat, 2013), her ne kadar rehber öğretmenlerin görevi gibi görünsede bu konuda tüm okul paydaşlarının sorumlulukları olduğu bir gerçektir (Camadan ve Sezgin, 2012). Bu bağlamda okullarda görev yapan rehber öğretmenlerin iş tanımları ve diğer okul paydaşları ile olan ilişkileri 2001 tarihli Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği'nde belirtilmiştir (Bacıoğlu, Kocabıyık ve Malkoç, 2017).

PDR alanında literatürde pek çok araştırmaya rastlanmaktadır. Bu araştırmaların PDR hizmetlerini tanıtmaya, sorunlarını belirlemeye ve gelişimi yönünde neler yapılması gerektiğine yönelik olduğu görülmektedir (Ağır, 2017; Bacıoğlu, Kocabıyık ve Malkoç, 2017; Camadan ve Sezgin, 2012; Çivilidağ, Günbayı ve Yörük, 2015; Hatunoğlu ve Hatunoğlu, 2006; Karaküçük, 2010; Karataş ve Polat, 2013; Kutlu, 2002; Nas, 2019; Özabacı, Sakarya ve Doğan, 2008; Özguven, 2016; Özoğlu, 1977; Poyraz, 2006; Poyraz, 2007; Tagay ve Çakar, 2017; Tuzgöl Dost ve Keklik, 2012; Ültanır, 2005). Ancak Tuzgöl Dost ve Keklik (2012) tüm gelişmelere rağmen Türkiye'de PDR hizmetlerinin etkinliğinin yeterli düzeyde olmadığını, halen bir kimlik bulma aşamasında olduğunu, bu yönüyle alanın “ergenlik” döneminde olduğunu ifade etmiştir. Benzer şekilde Poyraz (2007), alanın eğitim içinde hakettiği yeri alamadığını, alanın yeni olmamasına rağmen rehberlik kavramının doğru bir şekilde anlaşamadığını, yapılan çalışmaların teorik ve geleneksel yapıya uygun olmadığını, rehberlik hizmetlerinin yeterince örgütlenemediğini ve bazı alanlarda kâğıt üzerinde kaldığını, Türk eğitim sistemine uygun bir rehberlik modeli oluşturulmadığını belirtmiştir.

Tüm bu çalışmalar ve eleştiriler göstermektedir ki Türkiye'de PDR alanında yeni birtakım düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyaçların karşılanması bağlamında Milli Eğitim Bakanlığı'nın hazırlamış olduğu 2023 Eğitim Vizyonu (2018) belgesi kamuoyu ile paylaşılmıştır. Sözer (2019), MEB tarafından açıklanan 2023 Eğitim Vizyonu belgesi, büyük bir değişimin tetikleyicisi olarak, eğitim-öğretim sürecini geliştirmeye yönelik atılan en önemli adımlardan birisidir

ve eğitim sisteminin kökleşmiş sorunları ve ihtiyaçlarına yönelik uzun süredir beklenen ivmeyi kazandıracağı yönündeki umutları yeşertmiştir. Doğan'a (2019) göre vizyon belgesi Türk eğitim sisteminin tüm alanlarına ilişkin kapsayıcı yaklaşımlar getirmekte ve tüm eğitim paydaşlarına önemli mesajlar vermektedir.

“2023 Eğitim Vizyonu” çerçevesinde eğitimin hemen her alanında olduğu gibi PDR alanını da ilgilendiren önemli kararlar alınmıştır. Bu noktada 2023 Eğitim Vizyonu belgesi, eğitimin ayrılmaz ve tamamlayıcı bir yanı olan PDR hizmetleri konusunda gerekli çözüm adımlarının atılması açısından yol gösterici bir başlangıç olmuştur. MEB tarafından kamuoyuna duyurulan vizyon programının PDR alanına ilişkin düzenlemeleri şunlardır (MEB, 2018):

1-PDR hizmetlerinin eğitim sistemindeki yeri, yapısı, işlevleri ve mevzuat alt yapısı yeniden düzenlenecektir.

2-Rehber öğretmenlerin sistem içindeki rolleri, diğer eğitim çalışanlarıyla bütünleşik hâle gelecektir ve rehber öğretmenlerin çalışma koşulları iyileştirilecektir.

3-Kariyer Rehberliği Sistemi kurularak çocukların kendilerini ve meslekleri tanıma il kariyer seçimi süreçleri yapılandırılacaktır.

4-Kültürel kodlarımız dikkate alınarak rehberlik hizmetlerinde kullanılacak yeni ölçme araçları geliştirilecektir.

5-Rehberlik Araştırma Merkezleri'nin (RAM) yapısı güncel ihtiyaçlar ve bu ihtiyaçlara cevap verme ekseninde yeniden ele alınacaktır.

Özel gereksinimli ve özel yetenekli çocukların tespiti için Türkiye genelinde il bazlı taramalar yapılacak ve ihtiyaç haritaları oluşturulacaktır.

6-Özel gereksinimli çocuklarımıza özel eğitim hizmetinin yayılımı için mobil platformlar kurulacaktır.

7-Yerel yönetimlerin özel eğitim alanında faaliyet göstermesi teşvik edilerek ihtiyaç duyulan müfredat ve öğretmen mesleki gelişim programları Millî Eğitim Bakanlığı tarafından sağlanacaktır.

8-Özel yetenekli bireylerin eğitimi için yeni bir mevzuat hazırlanacaktır. Özel Yeteneklilerin Eğitimi, Bilim ve Değerlendirme Kurulu kurulacaktır.

9-Bilim Sanat Merkezleri yeniden yapılandırılacaktır. Özel yeteneklilere yönelik okul ve eğitim sistemindeki uygulamalar gözden geçirilecektir.

10-Bilim, sanat, spor ve benzeri alanlardaki özel yetenekli çocuklarımızın yeteneklerine uygun bir eğitim içeriği ve ortamı sunulmasına öncelik verilecektir.

Literatürde 2023 Eğitim Vizyonu'na ilişkin araştırmalara rastlanmaktadır (Akyıldız, Yurtbakan ve Tok, 2019; Baltacı ve Coskun, 2019; Doğan, 2019; Elçiçek ve Han, 2018; Ertürk, 2020; Hamarat ve Arkan, 2018; Kıral ve Çilek, 2020; Köç ve Ünal, 2018; Köksal, 2019; Kurt ve Duran, 2019; Minaz ve Dikmen, 2019). Ancak 2023 Eğitim Vizyonu belgesini PDR kapsamında inceleyen bir araştırma bulunmamaktadır. Bu bağlamda çalışma, PDR alanında çalışan öğretmenlerin 2023 Eğitim Vizyonu belgesine olumlu ve olumsuz yaklaşımları konusunda var olan durumu ortaya koyması açısından önem teşkil etmektedir. Çünkü 2023 Eğitim Vizyonu belgesinin PDR alanındaki hedeflerini işletecek olan sürecin ana aktörlerinin yani rehberlik alanında görev yapan öğretmenlerin vizyon belgesine ilişkin görüşlerinin vizyon belgesinin gelişimini ve verimliliğini doğrudan etkileyeceği söylenebilir. Bu bağlamda araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. 2023 Eğitim Vizyonu belgesinde rehberlik ve psikolojik danışmanlık başlığı altında yapılacak olan uygulamaların genel olarak olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?
2. 2023 Eğitim Vizyonu belgesinde yer alan a- Kariyer Rehberlik Sistemi'nin kurulması, b-PDR mevzuat altyapısının yeniden düzenlenmesi, c- Kültürümüze uygun yeni ölçme araçlarının geliştirilmesi, d-RAM'ın yeni ihtiyaçlara göre güncellenmesi alt başlıklarını nasıl değerlendiriyorsunuz?
3. 2023 Eğitim Vizyonu belgesinde gelişimi zayıf olan ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri tanılama süreçlerini ve onların eğitimine ilişkin yapılacak çalışmaları nasıl değerlendiriyorsunuz?

4. 2023 Eğitim Vizyonu belgesinde özel yetenekli öğrencileri tanılama süreçlerini ve onların eğitimine ilişkin yapılacak çalışmaları nasıl değerlendiriyorsunuz?
5. 2023 Eğitim Vizyonu belgesinde PDR alanında yapılan düzenlemelere ilişkin eklemek istediğiniz diğer görüşleriniz nelerdir?

Yöntem

Yöntem bölümünde araştırma süreci ayrıntılı şekilde anlatılmıştır. Bu bağlamda bölüm, araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin analizi başlıklarından oluşmaktadır. Ayrıca araştırma etiği kapsamında alınan etik izin bu başlık altında sunulmuştur.

Araştırma Modeli

2023 Eğitim Vizyonu belgesi tüm eğitim paydaşlarını yakından ilgilendiren bir konudur. Eğitim paydaşlarının belgeye ilişkin görüşleri belgenin anlaşılmasına ve uygulanmasına katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda rehberlik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda yapılandırılan çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemleri farklı desenler içermektedir. Bu çalışma konu itibarı ile eğitim paydaşlarını ilgilendiren bir olgu olması nedeniyle, araştırma olgubilim (fenomoloji) desenine göre yapılandırılmıştır. Baltacı'ya (2019) göre nitel araştırma yöntemi bilginin derinliği ve özgünlüğüne bireylerin farklı ve derin doğasına odaklanmaktadır. Yıldırım ve Şimşek'e (2011) göre olgubilim deseni, bireylerin tecrübe ettiği ancak tam anlamıyla kavrayamadıkları ya da anlamlandırmadıkları olguların açıklanmasında kullanılmaktadır. 2023 Eğitim Vizyonu ve alt başlıkları Milli Eğitim Bakanlığı tarafından açıklanmasından itibaren büyük bir merak duygusu oluşturmuş ve tartışma konusu olmuştur. Bu bağlamda eğitim paydaşları tarafından anlaşılmaya ve tecrübe edilmeye çalışılan bir olguya dönüşmüştür. Bu araştırma kapsamında belgenin alt başlıklarından olan rehberlik hizmetleri alt başlığı bir olgu olarak kabul edilmiş ve bu çalışmada olgubilim deseninin kullanılmasının uygun olacağı görülmüştür.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu sivas ilinde görev yapan ve konunun doğasına uygun olarak branşı rehberlik olan öğretmenler oluşturmaktadır. Rehber öğretmenlerin kendi alanlarına ilişkin düzenlemeler içeren 2023 Eğitim Vizyonu belgesine ilişkin görüşleri, çalışmadan daha sağlıklı sonuçlar elde edilmesini sağlayacağı söylenebilir. Bu bağlamda çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden benzeşik (homojen) örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Strauss ve Corbin'e (2014) göre "benzeşik örnekleme yönteminde örnekleme, çalışmanın problemiyle ilgili olarak evrende yer alan benzeşik bir alt grubu ya da oldukça özelleşmiş bir durumu içerebilir. Ancak bu özel durum aykırı durum örneklemesinden farklıdır" (Akt. Baltacı, 2018, s. 250). Bu bağlamda çalışmanın konusuna bağlı olarak, çalışma grubu çalışma alanları ve branşları benzer olan 8 rehber öğretmenden oluşmaktadır. Rehber öğretmenlere (K1, K2.....K8) şeklinde rumuzlar verilmiştir.

Tablo 1

Rehber Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Katılımcılar	Cinsiyet	Kıdem	Yaş	Okul Türü
K1	Erkek	6	30	Anadolu Lisesi
K2	Erkek	5	27	İmam Hatip Lisesi
K3	Erkek	8	31	İmam Hatip Lisesi
K4	Erkek	8	31	Yatılı Bölge Ortaokulu
K5	Erkek	4	26	İmam Hatip Ortaokulu
K6	Kadın	8	30	İlkokul
K7	Kadın	6	28	Ortaokul
K8	Erkek	2	23	Lise

Tablo 1'e göre katılımcıların 6'sı erkek, 2'si kadındır. Katılımcıların kıdemleri 2 ile 8 yıl arasında değişmektedir. Katılımcıların yaşları 23 ile 31 aralığındadır. Katılımcıların 4'ü lisede, 3'ü ortaokulda ve 1'i ilkokulda görev yapmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Karasar'a (2007) göre yarı yapılandırılmış görüşme formu esnek yapısı nedeniyle araştırmacılara kolaylık sağlamaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda soruların anlaşılır olması, açık uçlu sorulardan oluşması, konuya ilişkin yeterli bilgiyi sağlayacak düzeyde olması gerekir. Görüşmeler sırasında verilerin nasıl kayıt altına alınacağı araştırmacının tercihidir. Karasar'ın (2007) ifadeleri doğrultusunda yarı yapılandırılmış görüşme formu araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Hazırlanan forma ilişkin eğitim bilimleri alanında uzman bir öğretim üyesinden görüş alınmış, ön uygulama yapılmış ve son şekli verilmiştir. Uygulamalar daha önceden alınan randevular doğrultusunda uygun bir ortamda ses kaydı yapılarak tamamlanmıştır.

Verilerin Analizi

Veriler, içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2011)'e göre içerik analizi yönetimde veriler dikkatli bir şekilde okunmakta, en küçük birimlerine yani kodlara ulaşılmakta, kodların bir araya getirilmesiyle kategoriler, kategorilerin bir araya getirilmesiyle temalara ulaşılmaktadır. Elde edilen temalar araştırmacının belirlediği bir yöntemle okuyuculara sunulmaktadır. Yıldırım ve Şimşek'in (2011) ifadeleri doğrultusunda verilerin daha kolay incelenmesi amacıyla ses kayıtları word belgesine aktarılmıştır. Word belgesine aktarılan öğretmen görüşleri dikkatli bir şekilde okunarak araştırmanın kodlarına ulaşılmıştır. Kodlar biraraya getirilerek kategorilere, kategoriler biraraya getirilerek temalara ulaşılmıştır. Analizi yapılan veriler tablolar halinde okuyucuya sunulmuştur.

Araştırmada, geçerlik ve güvenilirlik kavramları yerine inandırıcılık, aktarılabirlik, tutarlılık ve teyit edilebilirlik kavramları kullanılmıştır (Mills, 2003). Bu bağlamda araştırma süreci tüm detayları ile araştırmanın yöntem bölümünde sunulmuştur. Neden olgubilim deseninin tercih edildiği, çalışma grubunun oluşturulmasında benzeşik örnekleme yönteminin neden kullanıldığı, veri toplama aracının geliştirilme süreci, verilerin analizinde kullanılan içerik analizi yönteminin içerdiği adımlar detaylı bir şekilde çalışmada sunulmuştur. Araştırmacılar araştırma sürecinde, araştırmanın geçerliliğini ve güvenilirliğini arttırmak amacıyla objektif davranma konusunda özen göstermişlerdir.

Araştırma Etiği

Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında bütün kurallara uyulmuştur. Ayrıca bu çalışma için Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 07.06.2021 tarih ve E-60263016-050.06.04-45668 sayılı etik kurul onayı alınmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, rehber öğretmenler ile yapılan yüz yüze görüşmelerde, öğretmenlerin yarı yapılandırılmış görüşme formuna verdikleri cevaplardan elde edilen bulgular yer almaktadır. Bulgulara ait kodlar, kategoriler ve frekans değerleri tablolarda gösterilmiş ve daha sonra örnek katılımcı görüşleri belirtilmiştir.

Rehber öğretmenlerin 2023 Eğitim Vizyonu belgesinde PDR alanında yapılacak uygulamalara ilişkin genel görüşleri Tablo 2'de sunulmuştur:

Tablo 2

2023 Eğitim Vizyonu Belgesinde Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Alanında Yapılacak Uygulamalara İlişkin Genel Görüşler

Kategoriler	Kodlar	f
Olumlu	Hedeflerin umut verici, olumlu bulunması	3
	Var olanı düzeltmeye ve eksiklikleri gidermeye yönelik hedeflerin yer alması	3
	Avrupa Birliği ülkelerinde çoktandır gerçekleştirilen kariyer gelişimi takibi için ciddi adımların atılması	2
	Milli Eğitim Bakanının Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık alanından olması	2
	Alana dair başlı başına bir bölümün vizyon belgesinde var olması	1
Kararsız	Hedeflerin ne zaman ve ne kadarının hayata geçirilebileceğinin bilinmemesi	4
	Hedeflerden genel olarak bahsedilmesi, uygulamada tam olarak neler var bilinmemesi	3
	Yapılması düşünülen bazı uygulamaların siyasete takılacağı ve önünün açılmayacağı düşüncesi	1
Olumsuz	Rehber öğretmenlerin sorumluluk alanının çok geniş olması ve daha da katlayabilecek nitelikte maddelerin varlığı	3
	Eğitim sistemimizle ve alanımızla ilgili bugüne kadar yapılan çalışmalarda genel olarak iyileşme değil kötüleşme görülmesi	2
	Sınıf öğretmenlerine verilecek sertifikasyonun alan dışı atamaların önünü tekrar açabileceği kaygısı	2
	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberliğin ayrı ayrı ele alınmamış olması	1
	Geleneksel okul yöneticilerinin değişime karşı direnç gösterme ihtimali	1
	Vizyon belgesi hayata geçirilmeden önce alan çalışanlarından fikir alınmamış olması	1
	Yapılacakların evrak yükünden öteye geçemeyeceği düşüncesi	1
	Okulların yapısal çeşitliliğinin göz ardı edilmesi	1

Rehber öğretmenlerin, 2023 Eğitim Vizyonu belgesinde PDR alanında yapılacak uygulamalara ilişkin genel görüşlerinin ele alındığı bu temada, hedeflerin ne zaman ve ne kadarının hayata geçirilebileceğinin bilinmemesinden kaynaklı kararsızlık en sık şekilde ifade edilen görüştür. Ayrıca, hedeflerden genel olarak bahsedilmesi, uygulamada tam olarak neler var bilinmemesi ise kararsızlık durumunu destekleyen bir bulgudur. Olumsuz ifadelerin belirtilme oranı, olumlu ve kararsız ifadelerin belirtilme oranından daha yüksektir. Var olanı düzeltmeye ve eksiklikleri gidermeye yönelik hedeflerin yer alması, Avrupa Birliği ülkelerinde çoktandır gerçekleştirilen kariyer gelişimi takibi için ciddi adımların atılması, Milli Eğitim Bakanı'nın Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık alanından olması, olumlu ifadelerde ön plana çıkarken; Rehber öğretmenlerin sorumluluk alanının çok geniş olması ve daha da katlayabilecek nitelikte maddelerin varlığı ise olumsuz ifadelerde sıklığıyla göze çarpmaktadır. Katılımcıların konuya ilişkin bazı görüşleri aşağıda sunulmuştur:

“Yeni eğitim vizyonunda yapılacakların başlıkları ve söylenenler çok umut verici ancak yapılacaklardan genel olarak bahsediliyor. Ama bu işin pratiğinde ne var nelerle karşılaşacağız bunları dört dörtlük görmeden bir şey söylemek biraz güç. Ama başlangıç olarak olumlu duruyor tabii ki. MEB bakanımızın bizim alanımızdan olması da zaten çalışmaların olumlu olacağı hissini başlı başına veriyor” (K2).

“2023 Eğitim Vizyonu rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanında büyük yeniliklerin olacağı habercisi ancak uygulanabilirliği konusunda bazı endişelerim elbette var. Gerekli alt yapının hazırlanması ile 2023 Eğitim Vizyonu rehberlik alanında güzel gelişmelere kapı açacaktır” (K8).

2023 Eğitim Vizyonu belgesinde PDR alanında yer alan alt başlıkları ilişkin görüşler Tablo 3, Tablo 4, Tablo 5 ve Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 3
Kariyer Rehberlik Sistemi ile İlgili Görüşler

Kategoriler	Kodlar	f
Olumlu	Kariyer rehberlik sistemi ülkemiz için kesinlikle bir ihtiyaçtır.	6
	Gençlerimizin sevdikleri, ilgi ve yeteneklerine göre kendilerine uygun buldukları işi yapmaları ülke olarak bizi çok ileriye taşıyacaktır.	3
	Bu sistemle öğrenci aldığı puana göre okulunu seçmeyecek, gitmesi gereken okulu kariyer rehberlik sistemi aracılığıyla keşfedecek.	1
	İlgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirilen öğrencilerde okula devam oranı artar, disiplin problemleri içeren davranışlar azalır.	1
Kararsız	Kariyer rehberliği sistemi, öğrenciyi sadece yönlendirmekle kalmaz, öğrenci ve veliye bu yönlendirmeyi uygulama zorunluluğu getirirse işlevsel olabilir.	1
	Kariyer rehberliği sistemi çok sıkı ve düzenli bir takip gerektirir, bunun hakkıyla yapılabileceğinden emin değilim.	1
	Her mesleğin yapılabilir olduğu ve değer kazanacağı şekilde ülkemizdeki mesleki çeşitliliği ve altyapıyı sağlamlaştırabilirsek sistem faydalı olabilir.	1
Olumsuz	Okullarımızın bilhassa meslek okullarının kalitesi yükseltilmeden bu sistemin yararı olmayacaktır.	3
	Öğrenci yönlendirilse bile eğitim sistemimiz ilgi ve yeteneklere göre yönlendirmeye uygun hareket alanına sahip değil.	2
	Kariyer rehberliği sisteminde yönlendirme yapabilecek, yeterli bilgiye sahip nitelikli kadro bulunmamaktadır.	1
	Üst öğretim kurumları, meslekler, ilgi ve yetenekler gibi konular hakkındaki kaynaklar ayrıntılı, ulaşılabilir ve ilgi çekici değil.	1
	Öğrencilerin kariyer gelişimlerini takip etmek ve gerekli yerlere işlemek çok zaman alıcı olacaktır.	1
	Kariyer rehberlik sistemi uygulamaya geçmeden önce eğitim sistemimizde birçok düzenlemenin yapılması şart.	1
	Türkiye'deki iş bulma koşulları velileri, çocuklarının ilgi ve yeteneklerini dikkate almamaya itecektir.	1

Rehber öğretmenlerin, 2023 Eğitim Vizyonu belgesinde PDR Alanında yer alan “Kariyer Rehberlik Sistemi” alt başlığına ilişkin görüşlerinin yer aldığı bu temada, kariyer rehberlik sistemi ülkemiz için kesinlikle bir ihtiyaçtır görüşünün yüksek oranda ifade edildiği, bu alt başlığa ilişkin yüksek düzeyde olumlu yaklaşımların olduğu görülmektedir. Gençlerimizin sevdikleri, ilgi ve yeteneklerine göre kendilerine uygun buldukları işi yapmaları ülke olarak bizi çok ileriye taşıyacaktır görüşü de yüksek oranda ifade edilerek olumlu bulguları desteklemektedir. Olumsuz görüşler ise olumlu yaklaşımlardan sonra en yüksek oranda ifade edilen görüşlerdir. Okullarımızın bilhassa meslek okullarının kalitesi yükseltilmeden bu sistemin yararı olmayacaktır bulgusu ise diğer olumsuz görüşlerden daha fazla ifade edilerek dikkat çekmiştir. Katılımcıların konuya ilişkin bazı görüşleri aşağıda sunulmuştur:

“8.sınıfa gelen çocuğun önünde 2 seçenek oluyor, nitelikli liseler ya da normal, mesleki veya imam hatip liseleri. Tüm liseler nitelikli lise kadar kalitesini arttırmamış olursa veliler çocuklarının yeteneği hangi alana olursa olsun muhakkak bir fen lisesi, bir sosyal bilimler lisesi kazanmalarını isteyecekler. Bu da kariyer rehberlik sistemini boşa çıkarır. Ayrıca benim yönlendireceğim mesleki grupların da ülke içerisinde tutunmaları lazım. Yani bu sistem uygulamaya geçmeden önce birçok düzenlemenin daha yapılması şart, ülkedeki mesleki çeşitliliği ve altyapıyı da sağlamlaştırmak gerekir. Her mesleğin değer kazandığı ve her mesleğin yapılabildiği bir ülke olmamız gerekir” (K7).

“Öğrenci kendini çok iyi tanıyor ve farkındalığı yüksek olsa bile öğrencinin ilgi ve yeteneklerine göre yönlendirilebileceği bir eğitim sistemi yok, hareket alanı dar, yapabilecekleri sınırlı ve kendisini geliştirebilmesi için imkan yok, eğitim sistemi tekdüze, öğrencilerde farkındalık yaratacak ilgi ve yetenek envanterlerinin düzenli olarak uygulanması ve kariyer rehberlik sistemi üst öğretime geçebilmek için bir basamak olmadıkça işlevsiz kalacaktır” (K1).

Tablo 4

PDR Mevzuat Alt Yapısının Yeniden Düzenlenmesi ile İlgili Görüşler

Kategoriler	Kodlar	f
Olumlu	Mevzuat altyapısının düzenlenmesi (meslek unvanı, görev tanımı, uzmanlık alanı, çalışma saati, maaş statüsünün net bir şekilde ortaya konulması) alan için kesinlikle ihtiyaçtır.	4
	Mevzuat altyapısındaki düzenlemeler, rehber öğretmenlerin diğer öğretmen ve idarecilerle yaşadığı çatışmalardan kaynaklı baskıyı azaltarak, mesleki verimi artıracaktır.	3
	Mevzuatta, rehber öğretmen başına düşen öğrenci sayısı azaltılabilirse hem rehber öğretmen hem de öğrenciler açısından çok faydası olacaktır.	3
	Mevzuatta yapılacak düzenlemelerle, rehber öğretmenleri mesleki tükenmişliğe götüren sebeplerin önüne geçilmiş olacaktır.	2
	Mevzuat altyapısında yapılacak değişiklikler rehberliğin bir meslek olarak varlığını gösterebilmesi için önemlidir.	2
Kararsız	Rehberlik servisi bürolaşır ve alt alanlarda (eğitsel rehberlik, aile danışmanlığı, bireysel rehberlik vs) hizmet verirse düzelme sağlanabilir.	2
	Okuldaki rehberlik saatleri her kademe için yeniden verilirse faydalı olabilir.	1
	Yapılacak düzenlemeler sınıf rehberliği mevzuatını daha işlevsel hale getirilebilirse verimli olabilir.	1
Olumsuz	Rehberlik ve psikolojik danışmanlık mevzuatta iki alan olarak değerlendirilmeliydi.	2
	Mevzuat güncellemesi yapılmadan önce öğrencilerin ve rehber öğretmenlerin ihtiyaçları, beklentileri tespit edilmeli ve görüşleri alınmalıydı.	1
	Mevzuat altyapısındaki düzenlemelerin, rehberliğin sınırlarını belirlemede yetersiz kalabileceğini düşünüyorum.	1
	Mevzuatta nöbet görevleri gibi düzenlemeler devam ettiği sürece rehber öğretmenlerin verimli çalışmasını beklemiyorum.	1

Rehber öğretmenlerin, “PDR Mevzuat Alt Yapısının Yeniden Düzenlenmesi” alt başlığına ilişkin görüşlerinin ele alındığı bu temada yüksek düzeyde (yaklaşık %56’lık bir oranda) olumlu yaklaşımların belirtildiği görülmektedir. Mevzuat altyapısının düzenlenmesi yani meslek unvanı, görev tanımı, uzmanlık alanı, çalışma saati, maaş statüsü gibi düzenlemelerin net bir şekilde ortaya konulmasının alan için kesinlikle ihtiyaç olduğu görüşü en sık ifade edilen görüş olarak dikkat çekmektedir. Mevzuat altyapısındaki düzenlemelerin, rehberlik öğretmenlerinin diğer öğretmen ve idarecilerle yaşadığı çatışmalardan kaynaklı baskıyı azaltarak, mesleki verimi artıracak görüşü de bu maddeyle doğru orantılı olarak yüksek ifade edilme oranına sahiptir. Rehberlik ve psikolojik danışmanın birbirinden ayrı olarak değerlendirilmesi ve rehberlik servislerinin daha profesyonel hizmet verebilmesi için bürolaşarak ihtiyaca göre hizmet verebilecek alt alanlara ayrılması gerektiği konularındaki görüşleri ise olumsuz ve kararsız bulguları desteklemektedir. Katılımcıların konuya ilişkin bazı görüşleri aşağıda sunulmuştur:

“PDR mevzuatının zaten sınırları belli olamayan ve işgale açık bir yapısı var. Rehberlik kursları, alan dışı atamalar, mesai şartları, ikinci okul görevlendirmeleri vs. gibi birçok konuda sınırlarımız belli olmadığı için sorunlar yaşıyoruz. Alt yapının bu alanlarda düzenlenmesi faydalı bir adım olacaktır” (K8).

“Mevzuat altyapısıyla ilgili açıkçası benim fikrim biraz aykırı. Öğretmenlerin de rehberlikçilerin de ben 8-5 olarak mesai saatlerinin sabitlenmesini aslında faydalı buluyorum. Tabi buna uygun bir maaş düzenlemesi de yapılarak cazip hale getirilmeli. Ekstra zamanlarda sadece rehber öğretmen değil sınıf rehber öğretmenlerinin de öğrencileri için ayıracakları rehberlik saatleri olabilir böylece, hatta öğrencilerle birlikte sosyal etkinliklere de bolca vakit kalır ve öğrenci ve öğretmenler beraber çok güzel verimli vakitler geçirebilirler. Sınıf rehberliği mevzuatı da çok daha işlevsel hale getirilmeli” (K5).

Tablo 5

Kültürümüze Uygun Yeni Ölçme Araçlarının Geliştirilmesi ile İlgili Görüşler

Kategoriler	Kodlar	f
Olumlu	Kültürümüze uygun ölçme araçlarının geliştirilmesi bir gerekliliktir.	8
	Kendi kültürümüze ait ölçekler geliştirmek daha doğru ve güvenilir ölçümler	6

	yapmamızı sağlayacaktır. Öğrencilerimizi Amerikan tanı standartlarına göre değil kendi tanı standartlarımıza göre 3 tanılamak daha doğru sonuçlar verecektir. Ölçme araçlarının kültür farklılıklarına göre güncellenmesi maddelerin yanılma 1 paylarını ortadan kaldırır.
Kararsız	Dünya standartlarında ölçüklerin geliştirilebilmesi için gereken uzman kadro ve ARGE 1 çalışması yeterli mi emin değilim.
Olumsuz	Türkiye'deki kültür profilleri çok değişken, bir ölçük geliştirilerek doğru ölçümlere 4 ulaşamaz, özele indirgenmiş ölçükler geliştirilmeli Kültürümüze uygun dünya standartlarında, kabul edilebilir ölçükler geliştirilebilmesi 1 zaman alacaktır.

Rehber öğretmenlerin, “Kültürümüze Uygun Yeni Ölçme Araçlarının Geliştirilmesi” alt başlığına ilişkin görüşlerinin ele alındığı bu temada olumlu ifadeler sıklığıyla dikkat çekmektedir. En sık ifade edilen görüşlere dayanarak, kültürümüze uygun ölçme araçlarının geliştirilmesinin bir gereklilik olarak görüldüğünü ifade edebiliriz. Aynı zamanda kendi kültürümüze ait ölçükler geliştirmenin daha doğru ve güvenilir ölçümler yapabilmemizi sağlar maddesi ile kendi kültür standartlarımızda geliştirdiğimiz ölçükler yabancı ülkelerin tanı standartlarına göre daha doğru tanılama yapmamızı sağlar maddelerinin de bu bulguyu destekler nitelikte yüksek oranda belirtildiğini görmekteyiz. Ancak Türkiye'deki kültür profillerini çok değişken bulan yüzde %16'lık bir grubun görüşü olumsuz yaklaşımların arasında sıklığıyla dikkat çekmektedir. Kültürel farklılıklara göre ölçüklerin çeşitliliğinin artırılması, özele indirgenmiş ölçükler geliştirilirken her ildeki RAM'ın kendi ilinin kültürüne göre güncelleyebilecek inisiyatifte ve uzmanlıkta olması gerektiğini düşünen bu grup aksi taktirde tam olarak doğru ölçümlere ulaşamayacağını belirtmişlerdir. Katılımcıların konuya ilişkin bazı görüşleri aşağıda sunulmuştur:

“Hitap ettiğimiz grupların ne kadar farklılaştığını ben, Yıldızeli merkezindeki çalışan arkadaşlarımdan bir sunu istediğimde ya da birbirimizle paylaşımında bulunduğumuzda da fark edebiliyorum. Hitap ettiğimiz gruplar aynı ilçede bile fark ediyorsa, Türkiye'nin genelini düşünün, hatta yabancı kaynaklı uyguladığımız testlerin bizlere ne kadar yabancı kalabileceğini düşünün. Ölçme araçları genel olarak geliştirildikten sonra RAM bünyelerinde görev alacak yetkin bir kurul tarafından ile ya da yörenin kültürüne göre tekrar gözden geçirilebilecek şekilde esneklik bırakılmalıdır” (K4).

“Biz zeka türlerimizi ve zeka puanlarımızı bile Amerika standartlarında ölçüyorduk. Türk Zeka Ölçeği, Anadolu Sak Zeka Ölçeği (ASIS) çok önemli bir gelişme bence. Belki de öğrencilerimizi doğru şekilde ölçemiyorduk, şu anda onların zeka düzeylerini çok daha güvenilir şekilde tanımlayabiliyoruz. Bunun gibi ölçme araçları kabiliyet ve ilgi testleri artırılırsa çok daha güvenilir ölçmeler yapılabilir” (K3).

Tablo 6

RAM'ın Yeni İhtiyaçlara Göre Güncellenmesi ile İlgili Görüşler

Kategoriler	Kodlar	f
Olumlu	Yapılacak düzenlemeler, rehberlik öğretmenlerinin RAM ile irtibatlarını artırarak 5 gerektiğinde destek alabilmelerini sağlayacaktır.	
	RAM'ın rehberlik alanına ilişkin sunduğu eğitimlerin sayısı, çeşitleri ve kapsamı arttı, 3 daha da iyi olacaktır.	
	Yapılacak güncelleme ile RAM'ların kurum olarak daha ciddi ve kaliteli bir duruşa sahip 2 olabileceğini düşünüyorum.	
	RAM'lar bu güncelleme ile bulunduğu ilçede ya da şehirdeki rehberlik çalışanlarını 1 birleştirici, destekleyici bir yapıya kavuşabilir.	
Kararsız	RAM'ların sayısı tüm ilçelere ve köylere yetebilecek şekilde artırılabilirse düzenlemeler 2 verimli olur.	
	RAM'lar kendi araştırma ve geliştirme (ARGE) birimleri olan, orijinal çalışmalar ve 1 projeler ortaya koyabilecek bir yapıya kavuşabilecek mi bilmiyorum.	
Olumsuz	RAM'ın yapısı var olan üzerinden güncellenmemeli, yepyeni bir forma kavuşturulmalıdır. 2	
	RAM'da verilen hizmet içi eğitimlerin sayısı, niteliği ve ulaşılabilirliği artırılmadığı 2	

taktirde yararlanabilenlerin sayısı artmayacaktır.	
RAM'da verilen hizmet içi eğitimler için yolluk ve yevmiye düzenlemesi olmadan ilçe ve köydeki rehber öğretmenlerin eğitimlere katılımları sağlanamaz.	2
RAM'larda özel eğitim çalışma alanı baskın olarak devam edecektir, rehberlik ve psikolojik danışma yönü yine silik kalacaktır.	1
Öğrencilerin tanılanmaları yapılırken rehber öğretmene RAM'ın verdiği kararlara müdahale edebilme inisiyatifi tanınmıyor.	1
RAM'ın bünyesinde çalışanlar için en az lisans üstü düzeyde eğitim şartı aranmazsa nitelikli çalışmalar ortaya çıkmaz.	1

Rehber öğretmenlerin, “RAM’ın Yeni İhtiyaçlara Göre Güncellenmesi” alt başlığına ilişkin görüşlerinin ele alındığı bu temada, yapılacak düzenlemeler rehber öğretmenlerin RAM ile irtibatlarını arttırarak gerektiğinde destek alabilmelerini sağlayacaktır, RAM’ın rehberlik alanına ilişkin sunduğu eğitimlerin sayısı, çeşitleri ve kapsamı arttı, daha da iyi olacaktır gibi olumlu ifadeler ön plana çıkmaktadır. Ancak %34 gibi azımsanmayacak bir oranda da olumsuz görüşlerin varlığı dikkat çekmektedir. Özellikle RAM’da verilen hizmet içi eğitimlerin sayısı, niteliği ve yolluk-yevmiye düzenlemesi ile ulaşılabilirliği arttırılmadığı taktirde bu eğitimlerden yararlanabilenlerin sayısının artmayacağına dair olumsuz ifadeler sıklıkla kullanılmıştır. RAM’da yapılan çalışmalar yüksek oranda beğenilmekte ve alan çalışanları için birleştirici, destekleyici bir kurum olarak görülmektedir ancak daha nitelikli ve kaliteli bir yapıya kavuşturulması için çalışanlar için en az lisans üstü düzeyde eğitim şartı aranması, RAM’ların sayısının tüm ilçelere ve köylere yetebilecek şekilde arttırılması, kendi ARGE birimleri olan, orijinal çalışmalar ve projeler ortaya koyabilecek bir yapıya kavuşturulması yönündeki dönüşümlerin yapılması gerekliliği bulgular sonucunda ortaya çıkmaktadır. Katılımcıların konuya ilişkin bazı görüşleri aşağıda sunulmuştur:

“Son yıllarda RAM’lar kendi çalışmalarını da yayınlamaya başladılar. Artık daha fazla üretimde bulunuyorlar. RAM’ın yeni ihtiyaçlara göre güncellenmesi dahilinde, her ildeki RAM rehberlik alanında yapılacak yapılacak her çalışmayı kendi iline göre güncelleyebilir. Ayrıca RAM’ların da muhakkak Arge birimleri olmalı bunun için. Kendi etkinliklerini üretmeli ve orijinal çalışmalar yapabilmeli RAM’lar” (K6).

“RAM ‘lar için de durumun şöyle olması gerekir bence, yapılaşması değiştirilecek anladığım kadarıyla ve ihtiyaç da var. RAM’lar da bazı kollara ayrılmalı ve Dil Gelişimi Problemi için farklı bir RAM, Zihinsel Gelişim için farklı bir RAM, Otizm için farklı vs. ve yerleşkeleri de bu ayrıma göre baştan aşağı düzenlenmeli, öğretmenler de o alanın uzmanı olarak gelmelidir” (K5).

Rehber öğretmenlerin 2023 Eğitim Vizyonu belgesinde PDR alanında yer alan özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin tanılanması ve eğitimi konusunda yapılacak çalışmalara ilişkin görüşleri Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7

Özel Eğitime Gereksinim Duyan Öğrencilerin Tanılanması ve Eğitimi Konusunda Yapılacak Çalışmalara İlişkin Görüşler

Kategoriler	Kodlar	f
Olumlu	Kaynaştırma öğrencileri için destek eğitim odaları çok faydalıdır, geliştirilerek devam etmeli.	5
	Yerel yönetimlerin özel eğitim birimlerinin olması verilen hizmetin kalitesini arttıracaktır.	2
	Merkeze gelemeyen öğrenciler için taşınabilir eğitim setleri ve evden hizmet almaya dönük çalışmalar çok faydalı olacaktır.	2
	Öğretmenlere verilecek hizmet içi eğitimlerle farkındalığın artırılması özel eğitim öğrencilerinin zamanında tespit edilebilmesi ve bilinçli yaklaşım sergilemek adına önemlidir.	2

Kararsız	Yapılacak düzenlemelerde Kaynaştırma Sınıfları ya da Kaynaştırma Eğitim Merkezleri destek eğitim odalarının yerini alırsa ancak faydalı olabilir.	4
	Kaynaştırma öğrencisine eğitim verecek öğretmenlerin bu alanda eğitim almış olması hatta kaynaştırma eğitimi öğretmeni alan kadrosunun oluşturulması gerekir ki verim alınabilsin.	4
	Sınıf ve branş öğretmenlerine hizmet içi eğitim verilmesi özel eğitim öğrencilerinin daha kaliteli eğitim alabilmesi için tek başına yeterli olur mu emin değilim.	2
Olumsuz	Sınıftaki diğer öğrencilere ders verilirken aynı zamanda kaynaştırma öğrencisi ile sınıf içerisinde yeterince ilgilenmek hiçbir düzenleme ile mümkün değil.	6
	Destek eğitim odası ile devam edilecekse kaynaştırma öğrencilerinin aldıkları destek eğitim saatleri yeterli değildir, artırılmalıdır.	4
	Özel eğitim öğrencilerinin tanınmasının doğru ve zamanında yapılması için gereken düzenlemenin yapıldığını düşünmüyorum.	2
	Destek eğitim odalarında öğretmenlerin görevlendirilmesi gönüllü olduğu için eğitimde aksamlar yaşanılması kaçınılmaz olacaktır.	2
	Lisansüstü düzeyde planlanan öğretmen eğitimi, özel eğitim gerektiren öğrencilerin eğitimi için de getirilmeliydi.	1
	Özel yetenekli öğrencilere sağlanan atölye imkânı, özel eğitim öğrencilerine yönelik özel eğitim uygulama atölyelerinin oluşturulması için de sağlanmalıydı.	1
	Rehber öğretmenlerin özel eğitimle ilgili yeterli uzmanlığı yoktur, özel eğitim rehberliği çalışma alanı olarak ayrılmalı.	1
	Ortaya konulan amaçlar yetersiz kalmış ve bir kısım sorunlara hiç değinilmemiş.	1

Rehber öğretmenlerin, 2023 Eğitim Vizyonu belgesinde özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin tanınması ve eğitimi konusunda yapılacak çalışmalara ilişkin görüşlerinin ele alındığı bu temada, olumsuz ifadelerin %44 ile en yüksek oranda kullanıldığı görülmektedir. Rehber öğretmenlerin üzerinde en çok durdukları ve en çok görüş belirttikleri bu temada, sınıftaki diğer öğrencilere ders verilirken aynı zamanda kaynaştırma öğrencisi ile sınıf içerisinde yeterince ilgilenmenin hiçbir düzenleme ile mümkün olmadığı ifadesi en sık kullanılan görüştür. Destek eğitim uygulamalarının geliştirilerek artırılması gerektiği görüşü rehber öğretmenleri tarafından yüksek oranda desteklenmiştir ancak kaynaştırma eğitimi uygulamalarının yeterli olmadığını, eğitim saatlerinin artırılması gerektiğini, destek eğitim odalarında öğretmenlerin görevlendirilmesi gönüllü olduğu için eğitimde aksamlar yaşanmasının kaçınılmaz olduğunu sıklıkla olumsuz görüş olarak belirtmişlerdir. Katılımcıların konuya ilişkin bazı görüşleri aşağıda sunulmuştur:

“Eğitim sistemimizde özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere son yıllarda daha fazla önem verilmiş olursa da hala dünya standartlarında değiliz. Özel öğrenciler tanındıkları zaman etiketleniyorlar, özel eğitim sınıfları okulun ücra köşelerine atılıyor ve bir ötekileştirme söz konusu oluyor. Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin tanınması ve eğitimlerinin dünya standartlarına çıkarılacak olması yani buna yönelik adımlar atılacak olması eğitim sistemimiz sevindirici bir gelişme” (K8).

Rehber öğretmenlerin 2023 Eğitim Vizyonu belgesinde PDR alanında yer alan özel yetenekli öğrencilerin tanınması ve eğitimi konusunda yapılacak çalışmalara ilişkin görüşleri Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8

Özel Yetenekli Öğrencilerin Tanınması ve Eğitimi Konusunda Yapılacak Çalışmalara İlişkin Görüşler

Kategoriler	Kodlar	f
Olumlu	Tasarım beceri atölyelerinin kapsamının geliştirilmesi ve artırılması çok güzel bir gelişme.	3
	Tasarım beceri atölyeleri gibi merkezler elimizdeki hazinelerin farkına varmamızı sağlayacak ve yararlı olacaktır.	3
	Tasarım beceri atölyeleri gibi merkezler elimizdeki hazinelerin farkına varmamızı sağlayacak ve yararlı olacaktır.	3
	Öğretmen yeterliliklerinin artırılması için lisansüstü düzeyde planlanan eğitimlerle, özel yetenekli öğrencilere daha nitelikli eğitim sunulmuş olacaktır.	1

	İlkokul yıllarındaki müfredatın farklı eğitim öğretim programlarına açık hale getirilmesi özel yetenekli öğrencilerin keşfini destekler.	1
Kararsız	Yapılacak çalışmalarla özel yetenekleri öğrencileri tanılamakta ve yönlendirmekte yeterli bilinç yaratılabilecek mi zamanla göreceğiz.	2
Olumsuz	Tasarım beceri atölyeleri tüm okullara yaygınlaştırılarak, sadece parlak öğrencilerin değil normal öğrencilerin de faydasına sunulması gerekirdi. %2'lik bir grubu oluşturan özel yetenekli öğrenciler için birçok hedef ve çalışma belirlenmiş, eğitim sisteminin sayıca çokluğunu oluşturan normal kesimle ilgili daha çok hedef ve çalışma olmasını beklerdim.	3

Rehber öğretmenlerin, 2023 Eğitim Vizyonu belgesinde özel yetenekli öğrencilerin tanınması ve eğitimi konusunda yapılacak çalışmalara ilişkin görüşlerinin ele alındığı bu temada özel eğitim gerektiren öğrencilere yönelik yapılacakların ele alındığı temanın aksine %55 oranında olumlu görüşlerin yoğun olarak ifade edildiği görülmektedir. Özel yetenekli öğrencilerin farkına varabilmek ve onları geliştirebilmek için çok yararlı olacağı düşünülen tasarım beceri atölyelerinin kapsamının geliştirilmesi ve artırılması, ayrıca mevzuatta yapılacak olan düzenleme ile müfredata seçmeli derslerin eklenmesi yönündeki olumlu ifadeler ön plana çıkmaktadır. Tasarım beceri atölyelerinin tüm okullara yaygınlaştırılarak, sadece parlak öğrencilerin değil normal öğrencilerin de faydasına sunulması gerektiği yönündeki görüş ise olumsuz bulgular arasında sıklığıyla dikkat çekmektedir. Ayrıca Özel yetenekli öğrenciler için sadece bilim sanat merkezleri olmamalı, tam zamanlı bir okul da düşünülmeli önerisi %10'luk bir oranda bulgular arasında yerini almıştır. Katılımcıların konuya ilişkin bazı görüşleri aşağıda sunulmuştur:

“Özel yetenekli bireylerin sayısı belki daha fazla ama maalesef ilkokuldan beri sunduğumuz tekdüze kalıplaşmış öğretim onların yaratıcılığını köreltiyor belki de. Bu sebeple okullardaki tasarım beceri atölyeleri ve bunun bilim sanat merkezleri ile ilişkilendirilmesi çok yararlı olacaktır” (K3).

2023 Eğitim Vizyonu belgesinde PDR alanına neler eklemek isterdiniz? Sorusuna ilişkin görüşler Tablo 9'da sunulmuştur:

Tablo 9

2023 Eğitim Vizyonu Belgesinde PDR Alanına Neler Eklemek İsterdiniz? Sorusuna İlişkin Görüşler

Kategoriler	Kodlar	f
Hizmet içi Eğitim	Hizmet içi eğitim noktası tamamıyla ayrı bir kategori olarak açılmalıydı	1
Uygulama	Rehberlik ve psikolojik danışmanlık iki ayrı kategoride değerlendirilmeli	1
Fiziki Donanımlar	Genel olarak tüm kritik başlıklara yer verilmiş, alt başlıklarda ekleme ve çıkartmalar yapardım.	5
Yeterli	Fiziki donanımların yeterliği ile ilgili bir alt başlık olmalıydı	2
İçeride Doldurulmalı	Başlık açılması değil açılan başlıkların içinin doldurulması önemli.	2
Yetersiz	Maddelerin hepsini her ili, ilçeyi örneklem tutarak yeni baştan yazmayı isterdim,	1

Rehber öğretmenlerin, 2023 Eğitim Vizyonu belgesinde PDR alanına neler eklemek isterdiniz? sorusuna verdikleri cevapların ele alındığı bu temada, genel olarak tüm kritik başlıklara yer verildiği ancak alt başlıklarda ekleme ve çıkartmalar yapılabileceğine dair yeterlilik belirten bulgular yaklaşık %40'lık bir oranla sıklığıyla ön plana çıkmaktadır. Ayrıca katılımcıların, başlık açılmasını değil açılan başlıkların içinin doldurulmasını önemli buldukları ve fiziki donanımların yeterliği ile ilgili bir alt başlık açılması gerektiğini ifade ettikleri görüşler diğerlerinden daha yüksek oranda belirtilmiştir. Katılımcıların konuya ilişkin bazı görüşleri aşağıda sunulmuştur:

“Ben başlık açılması değil açılan başlıkların içinin doldurulması istiyorum. Zaten birçok başlık var ve rehberlikte konular iç içe geçmiş kümeler gibiler. Yani açacağım herhangi bir başlık bir diğerinin içerisinde olacak zaten” (K3).

“Maddelerin hepsini yeni baştan yazmayı isterdim, ancak bunu yaparken de gerçekten her ili her ilçeyi örneklem tutacak şekilde rehberlik alanı çalışanlarının görüşlerine ulaşmaya çalışır ve ihtiyaçları belirlemeye gayret eder, maddelerimi buna göre düzenlerdim. Alanı bilmeden, okulu

solumadan, he yöreyi hesaba katmadan tepeden kararlar verilebiliyor ve bu da bizi çok zorluyor” (K7).

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Rehber öğretmenlerin, 2023 Eğitim Vizyonu belgesinde PDR alanında yapılacak uygulamalara ilişkin genel görüşlerine bakıldığında olumsuz görüşlerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Rehber öğretmenlerin sorumluluk alanlarının geniş olması, sertifika ile diğer branşlardan atama yapılmasına ilişkin kaygı, eğitim sisteminde daha önce yapılan düzenlemelerin başarılı olamaması görüşleri ön plana çıkmaktadır. Olumlu görüşlerde ise hedeflerin umut verici olması, eksikliklerin giderilmesinin amaçlanması, kariyer gelişimi adına atılan adımlar ön plana çıkmaktadır. Hedeflerin ne zaman ve ne kadarının hayata geçirileceğinin bilinmemesi ise katılımcılarda kararsızlık oluşturmaktadır. Nazlı'nın (2008) araştırmasında, öğretmenlerin rehberlikte değişim yapılmasına ihtiyacın olduğunu, MEB'in rehberlik hizmetinde yaptığı değişimlerin nedenlerini kısmen bildiklerine yönelik bulgusunun, katılımcıların 2023 Eğitim Vizyonu belgesinin PDR alanına ilişkin farklı görüşler ortaya koymalarını açıklar nitelikte olduğu söylenebilir.

Literatürde 2023 Eğitim Vizyonu belgesini PDR hizmetleri bağlamında ele alan bir araştırma bulunmamaktadır. Ancak 2023 Eğitim Vizyonu belgesini genel olarak değerlendiren Minaz ve Dikmen (2019), Doğan (2019) katılımcıların belgeye ilişkin çoğunlukla olumlu görüşler bildirdiğini, belgeyi eğitim yönetimi bağlamında inceleyen Ertürk (2020), belgede eğitim yönetimi alanında olumlu yönde yenilikler planlandığını ancak sorunların çözümü konusunda yeterli olmadığını, belgeyi genel olarak araştırma konusu yapan Kurt ve Duran (2019), belgeyi öğretmenlerin mesleki gelişimi açısından değerlendiren Akyıldız, Yurtbakan ve Tok (2019), belgeyi eğitim-öğretim verimliliği açısından araştıran Köç ve Ünal (2019), belgeyi karakter eğitimi açısından inceleyen Kıral (2019), katılımcıların belgeye ilişkin olumlu ve olumsuz görüşlerinin olduğunu belirtmişlerdir. Rehberlik hizmetlerine ilişkin olarak ise Minaz ve Dikmen (2019) araştırmasında 2023 Vizyonu belgesinin olumlu yönlerinden birisinin de PDR hizmetlerinin yeniden yapılandırılması olduğunu ifade etmiştir.

Literatürde PDR alanında yapılan araştırmalara bakıldığında, bu araştırmanın genel sonuçlarında olduğu gibi çoğunlukla rehberlik hizmetlerine ilişkin olumsuz sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Buna göre Hatunoğlu ve Hatunoğlu (2006) rehberlik sisteminin personel, malzeme, işleyiş anlamında hedeflenen verimli seviyeye ulaşmadığını, Tagay ve Çakar (2017) velilerin ilgisizliği, bilinçsizliği ve toplantılara katılmaması, öğretmenlerin ve idarecilerin yanlış tutumları ve ilgisiz-isteksiz olmaları, çalışma ve sunum yapacak mekân sıkıntısı sorunlarının yaşandığını, Tuzgöl Dost ve Keklik (2012) yönetici ve öğretmenlerin PDR hizmetlerine ilişkin önyargılı, bilgi ve işbirliği eksikliği olduğunu ve görev tanımının net olmadığını, Korkut (2007) psikolojik danışmanların, mesleki rehberlik konusunda daha fazla bilgiye gereksinim duyduklarını, Gençdoğan ve Onur (2006) rehber öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun, gördükleri lisans eğitimleri açısından uygulamaların yetersiz olduğunu, Karataş ve Polat (2013) rehberlik hizmetlerinin gerçekleştirilmesinde okulların yeterli görülmediğini, Karataş ve Baltacı (2013) okul müdürü, sınıf rehber öğretmeni, öğrenci ve okul rehber öğretmenlerinin, PDR hizmetlerini farklı tanımladıklarını ifade etmişlerdir.

Rehber öğretmenlerin, 2023 Eğitim Vizyonu belgesinde PDR Alanında yer alan kariyer rehberlik sistemi, PDR mevzuat alt yapısının yeniden düzenlenmesi, kültürümüze uygun yeni ölçme araçlarının geliştirilmesi, RAM'ın yeni ihtiyaçlara göre güncellenmesi alt başlıklarına ilişkin çoğunlukla olumlu görüşler ifade etmişlerdir. Katılımcılar kariyer rehberlik sisteminin ülkemiz için bir ihtiyaç olduğunu, mevzuat altyapısının düzenlenmesine ilişkin yani meslek unvanı, görev tanımı, uzmanlık alanı, çalışma saati, maaş statüsü gibi düzenlemelerin net bir şekilde ortaya konulması gerektiğini, kendi kültürümüze ait ölçeklerin geliştirilmesiyle daha doğru sonuçlar alınabileceğini, RAM'ın daha ulaşılabilir olmasıyla birlikte rehberlik hizmetlerinin niteliğinin artacağını vurgulamışlardır. Bu bağlamda katılımcılar 2023 Eğitim Vizyonu belgesinde bu başlıklara yer verilmesini çoğunlukla olumlu karşılamışlardır. Yaylacı'nın (2007) araştırmasında kariyer gelişiminin önemine değinerek kariyer eğitimi ve danışmanlığının ilkokuldan itibaren verilmesi gerektiğini, Üstüner'in (2018) PDR alanında çıkarılan yeni yönetmeliğin ihtiyaçları karşılayacak nitelikte

olmadığını ifade etmesi, literatürde yabancı ölçeklerin Türk kültürüne uyarlanmasına yönelik çalışmaların yapılması (Baloğlu ve Karadağ, 2008; Duyan, Uçar ve Kalafat, 2011; Özen, 2013), RAM’da yapılan kaynaştırma uygulamalarının yetersiz olduğuna ilişkin bulgular (Güven ve Balat, 2006), katılımcıların bu başlıkları ilişkin beklentilerini destekler niteliktedir.

Rehber öğretmenlerin, 2023 Eğitim Vizyonu belgesinde özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin tanınması ve eğitimi konusunda yapılacak çalışmalara ilişkin görüşlerinin ele alındığı bu temada, olumsuz ifadelerin %44 ile en yüksek oranda kullanıldığı görülmektedir. Rehber öğretmenlerin üzerinde en çok durdukları ve en çok görüş belirttikleri bu temada, öğretmenlerin sınıflarında bulunan kaynaştırma öğrencileriyle ilgilenmelerinin zorluklarına, destek eğitim uygulamalarının artırılmasına, kaynaştırma sınıfları ya da kaynaştırma eğitim merkezleri kurulmasına ilişkin görüşler sunmuşlardır. Katılımcılar özel yetenekli öğrencilerin tanınması ve eğitimi konusunda yapılacak çalışmalara ilişkin görüşlerinin ele alındığı temada daha çok olumlu görüşler ortaya koymuştur. Özellikle belgede geçen tasarım beceri atölyelerini, müfredata seçmeli derslerin eklenmesini olumlu karşılamışlardır. Literatürde özel eğitime ilişkin yapılan çalışmalarda (Camadan, 2012; Gün Şahin ve Gürbüz, 2016; İzci, 2005; Özaydın ve Çolak, 2011) öğretmenlerin bu konuda kendilerini yeterli görmediklerine yönelik bulgulara ulaşılması katılımcıların bu konudaki hassasiyetlerini doğrular niteliktedir.

Rehber öğretmenler, 2023 Eğitim Vizyonu belgesinde PDR alanına neler eklemek isterdiniz? sorusuna verdikleri cevaplarda tüm kritik başlıklara yer verildiğini, alt başlıklarda bazı düzenlemeler yapılabileceğini, başlıkların içinin doldurulması gerektiğini ifade etmişlerdir. Araştırma kapsamında aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

1. Alanlaşmaya ortaokuldan itibaren başlanmalı, sanat, meslek ya da akademik olarak ortaokulda öğrenciler ayrılmalı.
2. İlkokuldan itibaren her yılın sonunda RAM ile iş birliği yapılarak öğrenciler uzmanlar tarafından yetenek ve ilgi testlerine tabi tutulmalı.
3. Mevzuatla mesai saatlerinin 8-5 olarak sabitlenmesi faydalı olacaktır.
4. Her öğrencinin haftada 1 saat rehberlik servisi ile görüşmesi yönetmelikle zorunlu kılınmalı.
5. Kültürümüze uygun ölçme araçları ile elde edeceğimiz ölçümlerden yola çıkarak Kariyer
6. Rehberlik sistemimizi de şekillendirmeliyiz.
7. RAM’lar sorun alanlarına göre ayrı ayrı yapılmalı, RAM çalışanları da o sorun alanının uzmanı olarak atanmalı.
8. Her ildeki RAM rehberlik alanında yapılacak her çalışmayı kendi ilinin kültürüne göre güncelleyebilecek inisiyatifte ve uzmanlıkta olmalı.
9. Özel Eğitim gereksinimli öğrenciler için de farklı programlar uygulayan okullar (Dil ve Konuşma Bozuklukları okulu, Otizmliler Okulu vs) olmalı.
10. Özel eğitim gerektiren öğrencilerin takibi RAM ile koordineli şekilde düzenli ve sık aralıklarla yapılmalı.
11. Özel yetenekli öğrenciler için sadece bilim sanat merkezleri olmamalı, tam zamanlı bir okul da düşünülmeli.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Birinci yazarın çalışmaya katkı oranı % 60, ikinci yazarın çalışmaya katkı oranı %40 olarak ifade edilmiştir.

Çıkar Çatışması

Çalışmada çıkar çatışması oluşturabilecek herhangi bir durum bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Ağır, M. S. (2017). Eğitsel rehberlik çalışmalarının önemi. *HAYEF Journal of Education*, 14(2), 183-202.
- Akyıldız, S., Yurtbakan, E. ve Tok, R. (2019). 2023 Eğitim Vizyon belgesinde yer alan öğretmenlerin mesleki gelişimleri ile ilgili politikaların öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 48(1), 827-852.
- Bacıoğlu, S. D., Kocabıyık, O. O. ve Malkoç, A. (2017). Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinin okullardaki rehberlik servisini değerlendirmeleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7(48), 45-62.
- Baloğlu, N. ve Karadağ, E. (2008). Öğretmen yetkinliğinin tarihsel gelişimi ve Ohio öğretmen yetkinlik ölçeği: Türk kültürüne uyarlama, dil geçerliği ve faktör yapısının incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 14(4), 571-606.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Baltacı, A. ve Coşkun, M.K. (2019). 2023 Eğitim Vizyon belgesine ilişkin öğretmen algısı. *HAYEF Journal of Education*, 16(2), 130-155.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Camadan, F. (2012). Sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitime ve bep hazırlamaya ilişkin öz-yeterliklerinin belirlenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(39), 128-138.
- Camadan, F. ve Sezgin, F. (2016). İlköğretim okulu müdürlerinin okul rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşleri üzerine nitel bir araştırma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(38), 199-211.
- Çivilidağ, A., Günbayı, İ. ve Yörük, T. (2015). Eğitim örgütlerinde mesleki rehberlik çalışmalarına ilişkin nitel bir analiz: Antalya örneği. *Journal of International Social Research*, 8(38), 683-701.
- Doğan, S. (2019). 2023 Eğitim Vizyonu belgesine ilişkin okul yöneticileri ve öğretmen görüşleri. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 8(2), 571-592.
- Duyan, V., Uçar, M. E. ve Kalafat, T. (2011). Duygu gereksinimi ölçeği'nin Türk kültürüne uyarlanması ve psikometrik niteliklerinin belirlenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(161), 116-129.
- Elçiçek, Z. ve Han, B. (2018, 14-17 Kasım). *Evaluation of 2023 education vision*. Inesec International Social Sciences and Education Conference, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- Ertürk, A. (2020). 2023 Eğitim Vizyonu: Sorunlara çare mi? *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 321-345.
- Gençdoğan, B. ve Onur, M. (2006). Öğretmenlerin rehberlik etkinliklerinin değerlendirilmesi (Erzurum ve Giresun il örneği). *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (13), 47-54.

- Gün Şahin, Z. ve Gürbüz, R. (2016). Kaynaştırma öğrencilerini eğiten ortaokul öğretmenlerinin yeterlikleri üzerine. *Adıyaman University Journal of Educational Sciences*, 6(1), 138-160.
- Güven, Y. ve Balat, G. U. (2006). Kaynaştırma uygulamalarına ilişkin rehber öğretmenler ve rehberlik araştırma merkezi çalışanlarının görüşleri. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 24, 94-108.
- Hamarat, E. ve Arkan, A. (2018). 2023 Eğitim Vizyon belgesinde gelecek becerileri. *Seta Perspektif*, 222, 1-7.
- Hatunoğlu, A. ve Hatunoğlu, Y. (2006). Okullarda verilen rehberlik hizmetlerinin problem alanlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 333-338.
- Işık, M. ve Bahat, İ. (2021). Teknoloji bağlamında eğitimde fırsat eşitsizliği: eğitime erişime yönelik sorunlar ve çözüm önerileri. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 498-517.
- İzci, E. (2005). Sınıf öğretmeni adaylarının "özel eğitim" konusundaki yeterlikleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(14), 106-114.
- Karataş, Z. ve Şahin Baltacı, H. (2013). Ortaöğretim kurumlarında yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik okul müdürü, sınıf rehber öğretmeni, öğrenci ve okul rehber öğretmenin (psikolojik danışman) görüşlerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 427-460.
- Karataş, İ. ve Polat, M. (2013). Okul yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine bakış açıları üzerine okul rehber öğretmenlerinin görüşleri. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 105-123.
- Karaküçük, S. (2010). Okul rehberlik servislerinin fiziksel/mekânsal koşullarının incelenmesi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(28), 421-440.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kıral, B. ve Çilek, A. (2020). 2023 Vizyon belgesinin karakter eğitimi bakımından değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(225), 5-22.
- Korkut, F. (2007). Psikolojik danışmanların mesleki rehberlik ve psikolojik danışmanlık ile ilgili düşünceleri ve uygulamaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(32), 187-197.
- Köç, A. ve Ünal, O. (2018). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin 2023 Eğitim Vizyonu'na yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Journal of Innovative Research in Social Studies*, 1(2), 65-79.
- Köksal, H. (2019). 2023 Eğitim Vizyon belgesi, tekillik ve transhümanizm. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 145-157.
- Kurt, M. ve Duran, E. (2019). 2023 Eğitim Vizyonu'na ilişkin öğretmen görüşleri. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi (IJONASS)*, 3(1), 90-106.
- Kutlu, M. (2002). Üniversite öğrencilerinin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentileri. *Eğitim ve Bilim*, 27(123), 22-30.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *2023 Eğitim Vizyonu*. https://2023vizyonu.meb.gov.tr/doc/2023_EGITIM_VIZYONU.pdf adresinden 15.09.2020 tarihinde erişilmiştir.

- Mills, G. E. (2003). *Action research a guide for the teacher researcher* (2 nd. edition). Boston: Pearson Education.
- Minaz, M. B. ve Dikmen, H. (2019). 2023 Vizyon belgesi ile ilgili olarak okul yöneticilerinin görüşleri. *Turkish Study*, 14(3), 699-722.
- Nas, E. (2019). Bir metafor çalışması: öğrencilerin rehberlik servisine ilişkin algıları. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 291-301.
- Nazlı, S. (2008). Öğretmenlerin değişen rehberlik hizmetlerini ve kendi rollerini algılamaları. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(20), 11-25.
- Özabacı, N., Sakarya, N. ve Doğan, M. (2008). Okul yöneticilerinin okuldaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(19), 8-22.
- Özaydın, L. ve Çolak, A. (2011). Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ve okul öncesi eğitimde kaynaştırma eğitimi hizmet içi eğitim programına ilişkin görüşleri. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 1(1), 189-226.
- Özen, H. (2013). Okul müdürlerine yönelik motivasyonel dil ölçeği: Türk kültürüne uyarlama, dil geçerliği ve faktör yapısının incelenmesi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 87-103.
- Özgüven, E. (2016). Ülkemizde psikolojik danışma ve rehberlik faaliyetlerinin dünü ve bugünü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1(1), 4-15.
- Özoğlu, S. Ç. (1977). Eğitimde güncel bir konu: Okullarda rehberlik hizmetleri. *Eğitim ve Bilim*, 1(6), 18-27.
- Poyraz, C. (2006). Türkiye'deki rehberlik hizmetlerinin tarihsel gelişimi. *HAYEF Journal of Education*, 3(2), 187-209.
- Poyraz, C. (2007). *Orta dereceli okullarda yürütülen rehberlik hizmetleri üzerine bir araştırma*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tagay, Ö. ve Savi-Çakar, F. (2017). Okullarda yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin okul psikolojik danışmanlarının görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 1168-1186.
- Tuzgöl Dost, M. ve Keklik, İ. (2012). Alanda çalışanların gözünden psikolojik danışma ve rehberlik alanının sorunları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 389-407.
- Ültanır, E. (2005). Türkiye'de psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) mesleki ve psikolojik danışman eğitimi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 102-111.
- Üstüner, V. (2018). Yeni yönetmeliğe eleştirel bakış. *Okul Psikolojik Danışmanı E-Bülteni*, 8, 23-25.
- Yaylacı, G. Ö. (2007). İlköğretim düzeyinde kariyer eğitimi ve danışmanlığı. *Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi (Bilig)*, 40, 119-140.
- Yıldırım A. ve Şimşek H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Extended Abstract

Introduction

Guidance services started to take their place in the Turkish education system in the 1950s, inspired by the developments in the world, and the importance and necessity of guidance was emphasized in the education councils and development plans. Guidance services were established in schools in the 1970s, universities began to train experts in the field in the 1980s, and field experts were organized in the 1990s and started to discuss the problems of the field. As can be seen from these examples, very important developments have been made in the last 50 years (Poyraz, 2006). The concept of guidance has transformed into a more inclusive form since the 2000s and reached the level of developmental guidance programs (Karakuş, 2010). In previous years, although the concept of guidance was not used, expressions were included in the context of ensuring the development of student abilities (Özgüven, 2016).

It constitutes a whole with all of the structural features existent in the Turkish education system. The main purpose of the local structures in the central organization as well provinces and districts, and of schools, which are the cornerstones of education and training, is to develop and prepare students for life academically, psychologically, socially, culturally and socially. Even though the exams in our country lead school partners to better academic success, it is frequently stated by the educational community that the development of students should be considered as a whole. In this context, it can be said that psychological counseling and guidance (PCG) services are important in creating a school culture and climate that enables the students to learn and to eliminate any problems and obstacles that prevent them from learning. This study aims to examine how much the guidance teachers respond to the expectations of the Document of Education Vision for 2023 in the field of psychological counseling and guidance.

Method

The study is a qualitative research and structured in the phenomenology pattern. The study group is comprised of 8 school counselors working in the city center of Sivas province. Data were collected by face-to-face interviews using semi-structured interview forms, consisting of open-ended questions, developed by researchers.

In the research, the concepts of credibility, transferability, consistency and confirmability were used instead of validity and reliability (Mills, 2003). In this context, the research process is explained in full detail in the method section of the research. The reason why the phenomenology pattern is preferred, why the similar sampling method is used in forming the study group, the development process of the data collection tool, and the steps included in the content analysis method used in the analysis of the data are presented in the study in detail. In the research process, the researchers have been meticulous to act objectively in order to increase the validity and reliability of the research.

Findings

According to results, it has been observed that Education Vision 2023 is more inclusive regarding content on guidance compared to previous initiatives, that it provides new approaches to critical issues, and that it proves to be motivated in terms of providing the desired change in the field. However, not knowing the practice of objectives, which are not in the implementation phase, caused uncertainty in participants.

Taking a look at the opinions of guidance teachers about the applications to be made in the field of PDR in the Document of Education Vision for 2023, it is seen that the negative opinions are in the majority. The views of the guidance teachers on the wide range of responsibilities, the distress caused by assignment from different branches with certificates and the failure of the previous

arrangements in the education system, come to the fore. According to positive opinions, the goals are promising, the deficiency is explained, and the steps taken in the name of career development come to the fore. Not knowing when and how much of the goals will be realized constitute indecision in the participants.

They expressed mostly positive opinions on the subtitles of guidance teachers regarding the career guidance system included in the PDR Area in the Document of Education Vision for 2023, the reorganization of the PDR legislation infrastructure, the development of new measurement tools suitable for our culture, and the updating of RAM according to new needs.

Conclusion, Discussion and Recommendations

In the literature, there is no research that addresses the Document of Education Vision for 2023, in the context of PDR services. However, Minaz and Dikmen (2019) and Doğan (2019) who evaluated the Document of Education Vision for 2023 in general, stated that the participants mostly expressed positive opinions about the document, and Ertürk (2020), who examined the document in the context of education management, stated that there were positive innovations planned in the field of education management but these are not sufficient in solving the problems.

When the researches in the field of PDR are examined in the literature, it is seen that negative results regarding guidance services are mostly obtained just as in the general results of this research. According to this, Hatunoğlu and Hatunoğlu (2006) stated that the guidance system does not reach the target level of efficiency in terms of personnel, material and functioning; Tagay and Çakar (2017) stated parents' indifference, unconsciousness and not attending meetings, teachers' and administrators' wrong attitudes and uninterested-willingness, not being able to find a place for studies and presentations; Tuzgöl Dost and Keklik (2012) stated that administrators and teachers are biased toward PDR services due to lack of knowledge and cooperation, and that the definition of their duties is not clear. So it is important in terms of revealing the existing situation regarding the positive and negative approaches of the members of the study to the Document of Education Vision for 2023. The views and attitude of school counselors who will work towards the objectives stated in the Document of Education Vision for 2023 in the field of psychological counseling and guidance, will have a direct impact on the efficiency of practices and determine the success rate of this vision.